

Avui

PREMSA
ORDRE

EXLIBRIS
BIBLIOTECAS DE MALLORCA - N.º 10

ANY VI - NÚM. 54 - SEGONA ÈPOCA - PERIÒDIC INDEPENDENT D'INFOMACIÓ LOCAL - DESEMBRE 1990

EL DE HINOJOSA DEL VALLE, HA SIDO UN CABAL DETALLE

Fue tal el recibimiento
del alcalde y sus paisanos
que, de estar en mis manos,
le devolveré el portento.

También quisiera resaltar
los consejos de la guía;
toda cosa que veía
muy bien la sabía explicar.
Las gracias queremos dar
a todo el Ayuntamiento
por el gran acogimiento;
no hablemos del manjar,
que resultó suculento.
Es fantástico el viajar
si uno no se marea;
uno se hace la idea
de sensación de volar.
Muchas yo contaría,
pero de tiempo ando escaso.
Mañana por si acaso
a la carga volvería.
Don Victor ilustrísimo,
alcalde de Hinojosa:
que Dios le conserve la rosa
le desea su amiguísimo.

Pedro Vicens

Segons la treta mallorquina, «Nadal en dilluns, festes de munts».

Enguany Nadal cau en dimarts. ¿I com deu anar millor: en dilluns o en dimarts? Cadascú ho sabrà prest, si Déu ho vol.

Sia així com sia, desitjam que el Misteri de Betlem, tan bellament expressat amb les modernes línees del dibuix de més amunt, faci saltar el crit al·lueiant de joia desbordada dins el cor dels nostres lectors, anunciants, amics, familiars,...

«A Nadal, metles torrades
i qualche glopet de vi:
això és que m'alegra a mi,
però ve clares vegades»

(Cançó popular)

Maquetatge i dibuix: ARPO

Fotografia:

Julio Infante

Miquel Mestre Ginard

Repertidor:

Joan Bujosa Tous

Coordinació:

Juan Terrassa Sancho

Juan Bujosa Tous

Redacció:

Serafi Guiscafré

Mª Àngels Piñeiro

Pep Mislata

Tomeu Femenies Sard

Biel Tous

Josep Cantó Planisi

Joan Sard

Arpo

Jaume Caselles

Col·laboradors:

Antoni Ginard

Mª Dolors Bonnin

Miquel Bota Totxo

Josep Melià

Miquel Morey

Miquel Mestre Ginard

Dr. Miquel Mestre Genovard

Jordi Guillem

Pseudònims:

En Pinxo de Son Recuit

Es Santanyiner

Un de fora poble

Nuredduna

Gafese

Administració:

R.S.N.

Cobrança:

Maria Durán Danís

Maria Flaquer

Direcció ARTÀ:

C/ Cardenal Despuig, n° 8-10

Tel. 83 60 05 - 83 66 52

Publicitat: 83 66 52 - 83 60 05

ARTÀ: No se responsabilitza, de los conceptos vertidos por sus colaboradores, ni se identifica necesariamente con ellos. La opinión de la Revista se expresa únicamente a través del artículo editorial.

Dipòsit Legal PM 203-1983

Impressió: Informacions Llevant

Tel. 55 03 28. MANACOR

NADALENCA DE PAU

Cuando nos lleguen las entrañables fiestas de Navidad, los diferentes medios de comunicación ya habrán repetido -a machamartillo- los deseos que intentan hacernos creer los incontables comerciantes: PAZ, FELICIDAD,... El mensaje vendrá de cerca y desde lejos. Con insistencia rayana en pesadilla. Son recados con afanes crematísticos. Lo entendemos, desde luego. Al menos, hasta cierto punto. La paz, el gozo y los otros augurios expresados en favor del consumidor -en estos tiempos de atosigante consumismo- les importará menos que un bledo -en términos generales- a quienes se gastan cantidades desorbitadas para aumentar las ventas. Y no hablemos de los políticos, cuando se ponen en plan proselitista y lo enmascaran con felicitaciones, de las que aseguran ser cordiales. Aceptamos, claro que sí, honradas excepciones entre las dos clases de vendedores.

Dejando esto muy sentado, esta publicación -de Artà y para Artà- también se suma al coro de felicitaciones que recibirán nuestros paisanos y nuestros lectores en general. Proclamamos abiertamente nuestros mejores anhelos para todos ellos. Los que viven en el pueblo y los que residen lejos. Los que nos lean y aquellos que no lo hagan. Los que ya nos ayudaron y quienes todavía no lo hicieron. Los que gozan de salud y, de forma especial, aquellos que sufren por enfermedad u otras limitaciones. Todos los artanenses -y cuantos estén en el ámbito de nuestras amistades- entran dentro de la felicitación que hoy cursamos.

Las palabras que entretejen cualquier augurio navideño están tremendamente gastadas, pero esto nos da pie para añadir:

desde el hondón del alma, ¡PAZ, AMOR, FELICIDAD, SALUD Y DEMAS BIENES -del Cielo y de la tierra- QUE OS PUEDAN CONVENIR! Que nuestra cristiana apuesta acaricie y reconforte el espíritu de nuestros destinatarios. Que la Navidad, «Cap d'Any», Reyes y Sant Antoni de Viana, caigan placenteramente sobre vuestros corazones y sobre vuestros hogares y empresas.

Por otro lado, somos conscientes de que la paz puede quedar reducida a nada, a puro artificio o a descarada manipulación, si simplemente la evocamos. Se impone construirla cada día. Y con urgencia.

Por las veces que l'ARTÀ haya roto la paz en personas, o entidades o ambientes, no dudamos en suplicar hoy el oportuno perdón. Al propio tiempo, hacemos público nuestro decidido propósito de ser instrumentos de paz. Si es propio de los hombres cometer errores, el mismo adagio asegura que es de sabios rectificar. Lo hacemos hoy con viva complacencia; sin renunciar, empero, a una legítima independencia.

J. Esquerda Bifet -un catalán que, con espíritu observador, ha dado varias vueltas al mundo- nos regala esta bella reflexión:

Els coloms ja no porten al bec brots d'oliveres.

Cadescú pensa només en ell,

fastigueja de parlar de pau

i cansat de veure només guerra.

Què cal fer? Parlar, cridar, pregar?

Parlar o cridar és perdre el temps,

i pregar sols és pregaria

quan és també donar-se

i descobrir la fesomia del Pare en cada germà.

PAZ! BONES FESTES! MOLTS D'ANYS!

AUTOS ESCANELLAS

SERVICIO OFICIAL

EXPOSICION Y VENTA ¡VISITENOS!

Carrer Argentina, 31 - Telèfon 56 21 15 - ARTÀ

Jardineria, Disseny

Manteniment i

Venda de Plantes

Joan Llabata Morey

Plaça Conqueridor, n° 8
Tel. 88 52 44

07570 ARTÀ
(Mallorca)

RECIBIMIENTO DE HINOJOSA DEL VALLE

Antonio Butler, que con tanto acierto va organizando todos los años distintos viajes por España y por el Extranjero, en el pasado mes de noviembre llevó a cabo, juntamente con la guía de Viajes Barceló Magdalena Llaneras, una muy interesante excursión por tierras de Galicia, Portugal y Badajoz.

En este viaje o excursión, como se le quiera llamar, éramos cerca de cincuenta entre artanenses propiamente dichos, oriundos de Hinojosa del Valle que viven en Artà, un matrimonio de Capdepera y otro matrimonio extranjero.

Pues bien, si os digo que fue muy interesante La Coruña con su famosa Torre de Hércules, Santiago de Compostela con su magnífica Catedral y Lisboa con tantas y tantas cosas dignas de verse, he de decir también que, desde el punto de vista sentimental, una de las visitas que más hondamente calaron en el ánimo de todos los viajeros fue la que hicimos al simpático pueblecito de Hinojosa del Valle, perteneciente hoy a la Comunidad Autónoma de Extremadura.

Hinojosa del Valle es una villa y municipio que en la actualidad tiene unos 850 habitantes, según nos dijo el Alcalde. Antes tenía más. Tiene una bonita plaza donde se halla la iglesia, la Casa consistorial y una pequeña farmacia. Sus calles, que naturalmente no son muchas, se pueden recorrer en poco tiempo, y sus edificios son más bien bajos casi todos ellos. Creemos que no hace falta decir que en todo el pueblo se respira una inmensa tranquilidad y que allí no existen problemas de aparcamiento. ¡Qué dicha!

¡Qué suerte!

La gente de Hinojosa del Valle es afable, muy afable, y en esta ocasión lo fue quizá todavía más porque pudo reencontrarse emocionadamente con parientes y amigos de toda la vida que iban con nosotros en esta memorable excursión.

Es de destacar la figura del alcalde don Víctor Durán Brazos, hombre de mediana edad, más bien gordo que flaco y que derrocha simpatía por los cuatro costados. Tuvo la atención de recorrer personalmente con nosotros las principales calles del pueblo y enseñarnos lo más destacado de la villa que gobierna. Nos dijo que conocía Mallorca bastante bien por haber residido algún tiempo en Artà y más tiempo aún en Campos.

Para el colmo de atenciones y después de dicho recorrido callejero, tuvo con nosotros la nueva amabilidad de ofrecernos un aperitivo por todo lo alto, a base de buen chorizo y buen queso (suponemos que ambos de aquellas tierras), vermut, cerveza y un largo etc. Y no acabó aquí la cosa, sino que, al final, nos regaló a todos una botella de vino y hasta un pito, tal vez por si alguno de nosotros quería hacerse guardia de la circulación que, a decir verdad, de su pueblo, creemos que sería un buen enchufe.

Bromas aparte, a todos nos impresionó muchísimo este simpático y cordial recibimiento, y despedida, del Alcalde de Hinojosa del Valle a quien deseamos muchos años de vida para regir con acierto un pueblo tan acogedor.

J.S.

RECUERDO DE UN VIAJE

1

Contentos hemos venido
de un viaje colosal.
Galicia y Portugal
ha sido el recorrido;
de todos ha merecido
un aplauso general.

2

Además hubo un detalle
que bien quiero resaltar;
eso fue al visitar
Hinojosa del Valle
el Alcalde, calle a calle,
nos quiso acompañar.

3

Después, un aperitivo
a todos nos obsequió;
el grupo agradeció
este acto emotivo,
además de recreativo,
y el pueblo correspondió.

4

Cuando vengáis por Artà
seréis muy bien recibido;
el grupo agradecido
del Señor Víctor está
y nunca olvidará
a vuestro pueblo querido.

Antoni Ginard
Butlé

Artà, diciembre de 1990

CURIOSIDAD

Curiosidad, de la que fueron
partícipes la
mayoría de los excursionistas.

CLUB LLEVANT

Vos informam que properament s'obrirà un club infantil i juvenil al Club Llevant (al costat de La Caixa).

Aquest club estarà dividit en dues seccions:

La primera d'elles és un club infantil destinat a tots els nins i nines entre 6 i 12 anys.

En aquest club els nins estaran a càrrec d'un grup de monitors i una persona responsable que organitzaran diferents activitats lúdiques, recreatives, d'expressió i creatives: jocs, tallers, sortides i activitats a l'aire lliure el dissabte matí, etc.

S'obrirà dia 10 de desembre amb el següent horari: dilluns, dimecres i divendres de 17'30 a 19'30 hores. Dissabtes; matins de 10'30 a 13 hores, i tardes de 16 a 20 hores.

Per altra part, el club juvenil destinat als nins i nines entre 13 i 16 anys surgeix de la seva pròpia demanda i té la intenció d'omplir el buit, bàsicament de cap de setmana, que es troben els nins d'aquestes edats. Posarem a la seva disposició un local a on puguin reunir-se i divertir-se amb l'ajut d'alguns monitors. Pensam que a partir d'aquí ells mateixos podran organitzar les seves pròpies activitats de caràcter esportiu, excursions, festes, actes de tipus cultural com videoforums, xarles, etc.

L'horari previst inicialment és el següent: Divendres de 19 a 22'30 hores; dissabtes, de 18 a 24 hores; diumenges, de 15 a 21 hores.

S'obrirà a partir del dia 14 de desembre.

Per últim, també vos volem informar que

en aquest club hi haurà un servei d'informació per a joves a on aquests podran consultar i demanar sobre qualsevol tema que sigui del seu interès: recerca de treball, estudis, viatges, vacances, actes culturals, etc.

Si voleu rebre més informació sobre el tema que ens ocupa, podeu telefonar o passar per Na Batlessa.

VACACIONES TERCERA EDAD MINISTERIO DE ASUNTOS SOCIALES BENIDORM-LLORET DE MAR- TORREMOLINOS

*Benidorm

Salidas: 17 diciembre, 31 diciembre, 14 enero, 28 enero, 11 febrero.

Hotel previsto: Hotel Luna.

*Lloret de Mar

Salidas: 10 diciembre, 24 diciembre, 7 enero, 21 enero, 4 febrero.

Hotel previsto: Hotel Don Juan.

*Torremolinos

Salidas: 18 diciembre, 1 enero, 15 enero, 29 enero, 12 febrero.

Hotel previsto: Hotel Príncipe-Sol.

Precio por persona: 18.550 pts. Pensión completa.

CLUB DE LA TERCERA EDAD PROGRAMA ACTIVIDADES DICIEMBRE 1990

Miércoles 5. Torneo de pesca. Lugar, Cala Ratjada. 8 hs.

Lunes 10. Conferencia del escritor D. Miguel Ángel Riera. 17.30 hs.

Miércoles 12. I Trobada Comarcal. Inscripciones a partir del lunes 3, plazas limitadas. PRECIO 800 PTS. 10'30 hs.

Jueves 13. Taller de adornos de navidad. 17 hs.

Viernes 14. Taller de repostería. Inscripciones a partir de día 10. Plazas limitadas. 17 hs.

Lunes 17. Chocolatada. Inscripciones a partir del día 13. Plazas limitadas. PRECIO 50 PTS. 17 hs.

Viernes 21. Taller de repostería. 17 hs. Conferencia de D. Juan Bauzá. 18'30 hs.

Lunes 24. Cena de nochebuena. Plazas limitadas. Precio 750 pts. Inscripciones a partir del día 19. 23 hs.

Jueves 27. Concurso de coques bambes. Inscripciones a partir del día 18. 17 hs.

Actividades que continúan: baile de salón, los martes. Torneos de juegos de

mesa, lunes y jueves.

Gimnasia. Preinscripciones a partir del día 19, para comenzar a medianos de enero.

El Hogar permanecerá cerrado los días, 25 de diciembre, 31 de diciembre a partir de las 16 hs; 1 de enero.

Les recordamos que para cualquier inscripción, es necesario presentar el carnet.

DEPORTES

Resultados del Club Deportivo Avance. Encuentros disputados:

-El 24-11-90: Benjamines; Felanitx 3, Avance 3.

Infantiles; Santanyí 1 - Avance 5.

Cadetes; Cardassar 0 - Avance 0.

-El 1-12-90: Benjamines; Avance 9, Santanyí B 1.

Infantiles; Avance 1 - Manacor 0.

Cadetes; Avance 1 - Badía Cala Milor 3.

DEL CARRER FERROCARRIL

L'àmplia majoria dels veïnats d'aquests carrers aprop de l'anteriorment anomenat, estan molt disgustats per les següents raons. La primera, més recent, és la dificultosa ordenació vial de la zona, i la manca de senyalització que prohibeix l'aparcament a les dues bandes del carrer, com ara està succeint habitualment. L'altra i de més antigüetat, és l'ocupació de la via pública per cotxes inutilitzats des de fa temps, i que probablement no es tornin a utilitzar mai més. També és vergonyosa la quantitat de morques i brutícia, fruit de les reparacions que el taller mecànic efectua en ple carrer, ja que, amb tota probabilitat, no paga cap impost suplementari per efectuar alguns adobs com si estigués dintre de caseva; al manco podria ser un poc considerat amb els veïns residents prop d'allà i escoltar les seves advertències. És una llàstima que a un particular que llanci una palada de grava al carrer, el duguin d'aprop i el fassin pagar el cèlebre impost d'ocupació de la via pública. En canvi, el que causa molèsties tot l'any, resti tan campant i desconexent-les.

SOPAR DE QUINTOS DEL 67

Celebrat al «Cruce de Petra», día 10 de novembre.

*Biel Ferrer «Garrova», ja torna a partir cap a terres sudamericanes. Aquesta vegada ell i la seva esposa, recorreran Venezuela, Colòmbia, Lima, Machu-Pichu, Guayaquil

Comercial ARTÀ

EN COMERCIAL ARTÀ ENCONTRARÀ LAS
TRES COSAS QUE USTED BUSCA:
SERVICIO, CALIDAD Y PRECIO

EXPOSICIÓ I VENDA:
Carrer de Ciutat, 46 - ARTÀ

Per més informació: Cridar al Tel. 56 21 48

CONDOR MOTOCULTORES (CONDOR)
MOTOSIERRAS (MONDIAL Y OPEN)
SEGADORAS HIDRAULICAS (ZAZURCA)
SEGADORAS ACONDICIONADORAS (ZAZURCA)
REMOLQUES ESPARCIDORES
REMOLQUES ENSILADORES
EMPACADORAS Y ROTOEMPACADORAS (BATLLE)
CUBAS DE VACÍO
BARRAS DE CORTE
BOMBAS PULVERIZADORAS
ROTOCULTIVADORES

(Ecuador). A Lima, tenen previst visitar una església on la majoria dels representants de la congregació són mallorquins. Pensen, si no hi ha res de nou, entrevistar-se amb ells i enviar notícies seves als seus familiars de l'illa.

Aquesta revista publicarà un extens reportatge sobre aquesta anada.

Que vos ho passeu molt bé, i no sigui la darrera!

*En Jaro i en Biel ja col·loquen els llumets de Nadal. És un dels dies que la brigada municipal fa més feina de tot l'any.

BROMES FUTBOLÍSTIQUES

Com alguns ja sabran, perquè han estat sonadíssimes, l'altra dia es casà l'entrenador del C.D. Artà, Guillem Danús amb Àngela Cante. Tot surtint de l'església, els bromistes els feren llevar a palades una camionada de grava que cubria tota la carretera de Sant Salvador.

Més tard, al Restaurant, les hi llançaren una porcelleta amb els colors propis de l'equip.

També a En Joan «Peux», el dia que celebrà les matances, li pintaren la porcella.

Com veis, tenen un sentit d'humor molt «col·lorejat».

HOMENATGE A PERE MATAMALES

Dia 17 de gener, dia de Sant Antoni, es celebrarà un partit en homenatge a Pere Matamales, conegut per tots els artanencs per haver dedicat tota la seva vida al C.D. Artà

i tot futbol en general. No vos ho perdeu!

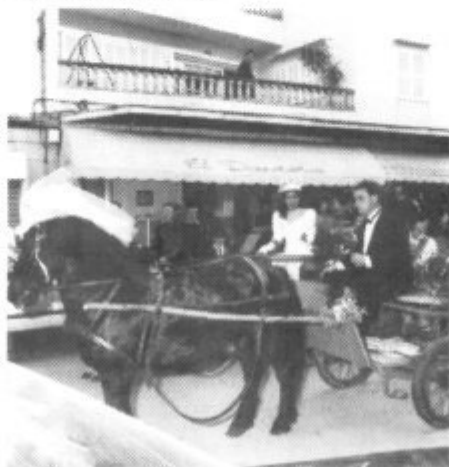

BODAS

El 20 de Octubre del presente año 1990, en el Salón de Actos del Ayuntamiento y presencia del Juez de Paz, D. Bartolomé Martín Bisbal, se desposaron Dña. Pilar Fernández Sánchez y D. Miguel Lahosa Rodríguez. Festejaron sus esponsales en el conocido Restaruante «Es Molf d'En Sopa». Próximamente, celebrarán sus esponsales en Barcelona, lugar de procedencia del recién casado.

La feliz pareja espera su primogénito para el mes de Febrero.

Nuestra más cordial enhorabuena, deseándoles mucha felicidad.

NOCES

Dia 1er de desembre, celebraren els seus esponsals Na Dolors Sansó i En Sebastià Genovard. Com ja és típic a la nostra localitat, ho festejaren amb una cavalcada pels carrers més cèntrics d'Artà.

Què Déu els conservi molts anys l'alegria.

NACIMIENTO

Dia 5 d'octubre de 1990, nasqué Joanet Genovard Caballero, fill de Miquel i Mª Àngela.

Enhorabona a tots els seus familiars, i que pugui fer molts anys aquesta rialleta.

ELS NOSTRES MORTS

Ja tenia 97 anys. I el dia 18 del novembre passat, ens va deixar. Es tracta de l'artanenca FRANCINA-AINA MASSANET GUI-SCAFRE (a. Sola), a.C.s. Era viuda de Ginés Ayala, Guàrdia Civil. Ella i ell foren molt coneguts i estimats a La Colònia de Sant Pere (25 anys d'estada) i a Artà.

La difunta ha deixat un dol fort dins la nombrosa família i en mig de les també nombroses amistats. Era una dona de bé. De fonses conviccions cristianes, practicà la caritat sobretot dins l'Associació de les Josefines i com a Terciària Franciscana.

Els seus anys arribaren a pesar com una malaltia paralitzadora, però mai per mai la varen sentir amb la més petita queixa.

Feim arribar el nostre condol a la família de la paisana que ha estat cridada per son Creador. Volem recordar, sobretot, els fills de madó FRANCINA-AINA: Sor Maria (Germana de la Caritat), En Miquel i Na Francisca.

D'altra banda, demanam una oració pel descans etern de l'ànima d'aquesta dona exemplar. Al Cel la vegem tots plegats.

L'EMPENTA DEL SESGO. III I FINAL

Una fecunda bateria com la d'En Joan Sopa, no es pot glosar així com així. És necessari disposar de temps i espai. A un batle n'hi passen de rares i a caramull i més si el seu mandat arriba a port.

En Sopa entrà el 4 d'octubre de 1951 i el 22 del mateix mes deixava la vara de comandant a D. Toni Regalat. Tingué la sort de fraternitzar amb l'Excm. D. Alejandro Rodríguez de Valcárcel y Nebreda, el qual fou nomenat governador de Balears el 14 de febrer de 1952. El senyor Valcárcel a induccions d'En Sopa, es va desfer perquè la restauració de la nostra Patrona fos una realitat memorable. Així, el nostre poble pogué celebrar la recepció de la Verge restaurada el 8 de Juny de 1952.

Tothom sap a la carrera que per un bon batle la Llei ha de ser floja com l'estam i rígida com el marbre. No obstant això, en Joan Sopa adoptà una positura salomònica; emprar de la llei fent justícia i burlant la llei, però sense sortir dels paranyes de la Justícia: Això és, si la llei té dos pams, xapar-la pel mig i utilitzar-la un pam per a tots.

Tal volta el més remarcable del seu govern fossin les farrulles que sostingué amb D. Llorenç Lliteres, amb motiu d'obrir un carrer a la memòria del P. Cerdà Colom, TOR, cofundador de la Caixa Rural d'Artà i creador de les Obres de Sant Josep, desaparegut el 5 d'Abril de 1952. Sortadament, a l'il·lustre se li reteren mèrits. Avui, el seu nom resta immortalitzat en un rètol que presideix un vial de la nostra Vila. L'acord municipal perquè així fos, data del primer de març de 1952.

Per a molts En Sopa fou un batle fort de morro i mal d'esclovel·lar. Efectivament, ho era. Un exemple aclaridor, va ser quan ell no es vinculà davant els interessos creats perquè el tram de la carretera que va de Sant Llorenç a Artà, fos asfaltat amb tota urgència. El governador li prometé que no tan sols s'asfaltaria el tros esmentat, sinó que abans del Nadal de 1953, també s'hauria renovellat el pis a la carretera de uncix Artà amb Capdepera.

La vinguda de la Mare de Déu de Sant Salvador fou un aconeteixement. El poble nedava de murta, arbocer, banderes i cossiols a rompre. Es va fer una festada. Les màximes autoritats provincials es daren cita entre noltres, amb la particularitat que els batles de Capdepera i Sant Llorenç també hi participaren de granat a l'homenatge vers la Reina de la contrada (Suggerim als afectats d'hemeroteques, llegequin la crònica del succés, signada per el prestigiós escriptor i periodista, Dos Santos a les pàgines del «Balears»).

Durant la seva presidència, concretament el 7-7-54, en Sopa s'engatà d'aigua, arreglant les canonades del carrer d'en Toni Blanes fins al Quarter i acabant el carrer Amadeu, a més d'incrementar les prospeccions a la font de S'Hort des Bril.

En aquell entremig adquirí de la seva butxaca una moto Vespa nova de trinca. Les llengües punxudes associaren la compra als beneficis obtinguts per comissions fantasmes, totalment inexistents, per haver duit a termini les reformes igualoses. Fins i tot, quan presentà la moto a una dona coneguda seva, aquesta li enflocà: «Joan, m'agrada molt, però sa roda de davant jo l'he pagada». Res tan allunyat del cas.

Entre les obres remarcables, cal destacar la construcció del cementiri de la Colònia de Sant Pere, març de 1952. Els solars de Ses Forques per plaça del bestiar, 3-78-52, comprats a Margalida Quet-

L'arbre familiar d'en Joan i na Bàrbara i els dos rebrols Bartomeu i Antoni.

gles Flaquer i a Antoni Llinàs Gili, a 10 pessetes el m². La fundació de la Fira de Setembre. Anomenament d'en Jordi Vicens Bauçà com a cronista de la Vila. El xamfrà de Cas Marquès. L'Abeurador de la plaça del monument d'en Joan Sarassate. La fixació d'un cadastre més just. Cofundació de L'Orfeó Artanenc amb Monsenyor Damià Nicolau. Deixar les fites clares sobre la construcció de la creu dels caiguts a la guerra civil, i un esplet de subvencions i ajuts econòmics a l'esport (voltes ciclistes a Mallorca). Ni que pogués veure de nou aquelles aferissades amb en Miquel Vidal, Rat, sense oblidar els necessitats.

Dins tres metres quadrats, les forces supremes de Balears, d'Artà i de Son Servera. Joan Amorós, L'Ecm. Rodríguez de Valcárcel, el Capità General Ecm. Sr. Mariñas i el Comandant ajudant del General, a la sortida de l'Ofici major en honor de la Verge restaurada.

CENTRE COMERCIAL

JONC

SABATERIA I VIRMERIA

ENCÍS

PERFUMERIA I LLENCERIA

C/. Gran Via. 2
Tel. 83 50 66
ARTA

BOUTIQUE

NADONS

BOUTIQUE INFANTIL

Ara bé: No hi ha rosa que no estigui espinada. A partir del tres de juliol de 1952, no pogué realitzar dues obres que de sempre les havia dutes entre els dos ulls de la cara: l'eixample de Cardenal Despuig fins al carrer de Sa Teulera i el kiosk de la plaça del Conqueridor. Els plànols els enlllestí D. Joan Aguilar i encara no han acabat la son ni el jeure.

El currículum d'en Joan Sopa és interessant. El negoci de la benzina data de quan son pare estava a Cas Moló de sa plaça de s'Aigo. Exactament, de l'any 1912. Aleshores, l'amo En Tomeu Amorós era el concessionari dels petroliis «Sansón». En Joan, continuaria la tradició arribant a tenir brolladors (surtidors) a Cala Ratjada (1964) i a Artà.

Sant Salvadoret de 1953. Escalonada amunt, vegeu, al fons, mig acalat, a l'amo En Joan de Sa Canova entrellucant un graó. En primer terme, l'amo En Joan dels Olors, mocador en les mans. Acabava d'eixemar. En Joan Sopa bracejant la vara, el tinent de la Guàrdia Civil, D. Luis Sánchez García i mestre Miquel Taiet, vestit com un ministre amb una mudada feta per En Toni Grua.

Suau, suau i dia que passa any empeny, es va fer industrial de palma obrejada. Ell mateix es considera llicenciat «del palmito» i expert de la indústria petrolífera.

El principal «hobby» d'en Joan és l'esport en general i la bicicleta en particular. Del caçar ja n'hem parlat anteriorment.

Hi hagué una època en la qual tenia serioses dificultats per desafiàr el Coll des Vidrier. La voluminosa carnadura d'En Sopa repre sentava un obstacle. Les bicicleta no li durava un alè. Un bell dia, En Toni Timoner li aconsellà una màquina capaç de resistir les sacssades d'una còrpora de cent kilos de pes: Una Zeus autèntica que es bevia els sotrac dels clots i bassiots com si fossin esqueses 'de fanyador. Després de 15 anys, la Zeus està com un pern de rifa.

Fent un simple càlcul matemàtic, veurem que En Joan ha recorregut més de 155.000 kms. Vint anys a raó de 140 kms. setmanals i deu mil amb ciclostàtic, equivalen a tres voltes i mitja a la bola de la Terra.

Ara, que si voleu contentar En Joan, parlau-li d'en «Safi» el Pointer, fill del campió d'Europa. El ca mè procedia de S'Avall i ell el comprà a en Pep Pipo de Cala Ratjada per dues mil pessetes. D'això han passat 26 anys. Aquell animallet era una meravella completa de nas, intel·ligència, disciplina i afectat de l'amo al cent per cent. Però per damunt tals virtuts encara dominava l'estratègia cinegètica com un mariscal de camp.

Han transcorregut dies. De llavors ençà ha plogut i ha fet neu. Malgrat tot, recordam una xerrada amb En Sopa, el qual, fent us d'una memòria de bon pagador, ens digué: «Jo vaig entrar de Jutge de Pau el 15 de gener de 1955. La primera feina del jutjat fou el naixement de Na Maria Antònia Flaquer Brunet, filla d'en Colau de Ses Eres i de na Magdalena Escrivana. El segon treball va ser signar la defunció d'en Mateu Villalonga Ramon, de Lloseta, i les dues últimes obligacions com a jutge foren arxivar l'òbit d'En Miquel Sureda Juan, 12-7-956 i la neixor d'en Benet Capó Cursach, el 14-7-56.

El cinc d'abril de 1945, l'oncle Antoni Mòjer TOR me junyia amb Na Bàrbara Flaquer Esteve, «dets Olors». Com és natural, les noces esponsalsícies les celebràrem al Convent i els meus testimonis varen ser el cunyat Tomeu Sua i l'amic coral En Sebastià Trenta.

Vuit de febrer de 1953, diada de l'homenaje a D. Pep Sancho de la Jordana. Tot assuquines, el decrepit bombo de la Banda de música sostingut pels braços de mestre Rafel Pancecola, mestre Pere Miquel Bolló, i, possiblement, en Llorenç Puig. Al fons, d'esquerra a dreta, les autoritats locals. L'amo En Joan de Son Mari, mestre Miquel Grua, l'amo En Pere Canai, es mestre Picó, mestre Nadal Xamena, l'amo En Joan de Sa Canova, l'amo En Joan dels Olors, l'administrador de Correus, Miquel Llodrà, l'amo En Miquel Sard, el sargent Rosselló, D. Llorenç Llúteres, el Baile Amorós, D. Pep Jordana...

Un dia joíós, el 17 de desembre de 1950, devers les sis, un renouet estrany sortí de la Caixa de Sant Antoni. Va ser una excelsa deixalla de la Mare Fecunditat: en Tomeu Amorós Flaquer, primogènit de la nostra llar.

Just el 18 de juliol de 1952, Sant Ramon Nonat deixà un boliquet de seda. El desfèrem i dedins hi va haver un minyonet ple de salut. Na Bàrbara i jo el batiàrem amb el nom de Toni Amorós Flaquer, naturalment. Ambdós fills nasqueren al carrer de Bellpuig, 21. Amb la colla de mascles, sa dona i un servidor mos conformàrem.

Gràcies a Déu, han sortit condrets i avui serveixen el llum i es guanyen la vida esbarjosament. En Bartomeu és enginyer industrial i exerceix a Barcelona. Per dins sa sang li circulen els cotxes d'antany i la fotografia, tenent en propietat en Renault Celta 4, del 27.

D'altra banda N'Antoni sa llicencià en filologia alemanya a la Universitat de Heidenberg. Es tracta de la ciutat universitària més gran d'Alemanya.

De moment segueixen fadrins. Més endavant, que el Cel disposi.

«Si na Bàrbara i jo som feliços? Mentre tinguem salut, res espanta».

«Què trobes de l'actual companyia explotadora de les teves benzineres?»

«Homo, no és lo mateix una empresa particular que una multinacional. Ja m'entens. Ses coses caminen per camins distints».

«Joan, hem acabat. La llonga és curta i el bou està fernet balder. Tens res més guardat dins el sarró?».

«Dir-te que no tenc mals actes que me roguin sa consciència. En cas contrari, si algú està agraviat de mi, de tot cor li deman perdó».

**Perruqueria
UNISEX
tractament d'UVA
Obert cada dia
manco els
dilluns**

USCHI I BEL

C/. Gran Vía de la Constitució, 64 (Cantó Jaume III)
Tel. 83 63 82 - ARTA

ENTRE LA VERITAT I LA MENTIDA

Ens agrada una cosa fora mida que els artanencs es prestin a col·laborar amb l'ARTÀ. Si el qui ens ajuda no és de la nostra vila, sembla que es mereix més agraïment. És segur que tots els artanencs ho pensam així. Però, ¿què me'n direu quan l'autor d'un treball enviat és un poeta guardonat a molts d'indrets, amb fama grandiosa, i, a més a més, de Pollença? Això ja són bunyols amb mel! Gràcies, dilectes amic Miquel!!

LA DIRECCIÓ

En el món del nostre goig i de la nostra tristor, de la nostra humana vida i de la nostra solidesa tel·lúrica, sempre hi ha hagut homes que han viscut amb l'afany de voler superar els fets realitzats per una altra persona, encara que només sia per atribuir-se glòria, i sols de paraula, bé amb insòlites exageracions o emprant mentides. Diuen que això passa sovint entre pescadors i caçadors, perquè cap d'ells mai no vol quedar endarrerit. Sé un apariat que diu:

*«Vaig agafar un pop tan gros
que no en cabé dins el cos».*

I unes gloses, ben característiques, assenyalen:

*«Som pagès i tenc una era
i me diuen N'Amador.
A més, sense fer voltera,
som el millor pescador
de tota aquesta ribera.
Mar endins i a la vorera,
milers de caixons de peix
duc comptats en tres anyades;
i és que les meves pescades
són de caramull que creix».*

Unes altres, fan al·lusió als embulls dels patrons de barca; aquesta:

*«D'Eu Moll és el patriarca
el patró En Jordi, i remuga
perquè un quintar de llampuga
vaig pescar amb la meva barca».*

I aquesta:

*«Som En Tòfol de Ca'n Llis,
pescador sense rival.
Tant m'és pescar amb un canyís,
amb un cossi o amb un poal,
perquè allò important som jo.
El peix més gros i més bo
que hi pugui haver dins la mar,
sia pagell, calamar,
llagosta, déntol o anfós,
ningú com jo en sé, senyors,
amb enginy el sap pescar».*

Els caçadors també embullen fil:

*«Deu llebres i cent conís
he fermat amb un vencís».*

I més encara:

*«Si ho dic, no vos faci cucs,
Som un caçador honrat.
En aquest coll ja he caçat
més de mil tords, a ulls clucs».*

Emperò, aquell que no ho creu, respon:

*«Pere-Antoni, Pere-Antoni,
tu has pactat amb el dimoni!».*

La història de la vida quotidiana del poble, en aquest aspecte, enregistra casos de molta filosofia popular i d'intel·ligència ben estimable. L'amo En Pere de «Ca'n Vobis» i l'amo En Martí de «Son Sac Mesell», ambdós glosadors de bona arrel, eren molt exagerats i mentiders. Un dia que, entre altres clients de l'establiment de begudes, mantenien conversa col·loquial sobre esdeveniments locals, bevent un cafè i una copa d'aiguardent, l'amo En Pere se tragué aquesta:

*«Donà a Pollença un concert
una orquestra de fadrins,*

*Fa trenta anys, i era, per cert,
de dotze mil violins.
I en vols de sons i ressons
amb tants de músics i gent!
Va ésser un concert dels més bons
que la història té present».*

L'amo En Martí, escoltant i no escoltant, i amb l'esperit de deixar curta l'orquestra de l'amo En Pere, es va treure aquest compost:

*«Quan pentinat i lluent
més que una joia d'argent,
llest, dins Pollença va entrar
el mul d'En Rafel Pomerès,
es posaren a bramar
més de quinze mil someres;
i el poble tot s'astorà».*

L'amo En Pere, que no ho pogué digerir, en veu de tro, clamà:

*«Quina cosa més fingida,
Martí, això que has proclamat.
Jo en llevaria un grapat,
perquè t'has passat de mida».*

Emperò, l'amo En Martí, en to de sapiència, contundent, i segur de la seva superioritat, deixà l'amo En Pere entre l'espasa i la paret, així:

ALQUILER DE PELICULAS

ELECTRODOMESTICOS

Jaime
Mestre
Payeras

C/ CIUTAT. 46 ARTÀ

ELECTRICA

DNI 42960673 P CIA 1019

Tel: 562180

INSTALACIONES ELECTRICAS
VENTA DE ELECTRODOMESTICOS

JAIME MESTRE PAYERAS

Carrer Ciutat, 46 • ARTÀ

TELYCO

FAX Y TELEFONOS

268

«Sembla que t'has assustat
d'un fet que batega vida.
Jo no sé qui diu mentida
ni que diu la veritat.
Pere, ¿per què et desesperes
si aquí tots som mallorquins?
Si no llesves violins,
jo no puc llevar someres».

¿Com acabà la qüestió? Idò, així. En Tomeu de Ca'n Peus Plans, l'home més aficadís del poble i creat per a donar credencials de la vida popular i que, com sempre, ja havia empinat el colze més de deu vegades, sense ésser glosador, llançà vuit versos ben rimats:

«¿Vos creis que he vingut aquí
per repicar la campana?
Ja estic cansat de sentir
missers de paraula blana.
Presumiu d'art sobirana
i no sabeu res de res.
Mai per mai, ni amb la romana
treureu mesura ni pes».

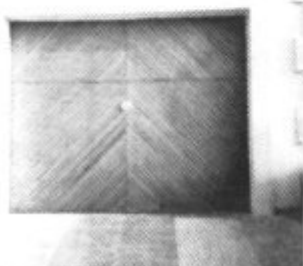
Dit el seu parer, cridà:

«-Hala! Sebastià, deixa les novel·les. Ja llegiràs en estar jubilat. Omplim la copa d'herbes seques, que la fanfarroneria d'aquests dos homes m'ha fet mal de ventre».

¿I què li hem de fer? En Tomeu de Ca'n Peus Plans era E Tomeu de Ca'n Peus Plans; i el poble diu que quasi sempre solí tenir raó, o la volia tenir. Era tot un personatge.

Aquesta és una de les escenes que, fa no fa mig segle, es pogué viure i veure, en el cafè dels meus pares, amb portal obert a la Plaça de l'Almoina, on encara hi raja aigua de la bona la típica i antiga Font del Gall.

Miquel BOTA TOTXO
POLLENÇA-PAU

MONTAJES SERVERA SOLUCIONES CON GARANTIA PUERTAS BASCULANTES

MANUALES, AUTOMÁTICAS O CON MANDO A DISTANCIA
CON MACHIMEMBRADO DE MADERA DE
NORTE - TEKA - CHAPA PEGASO
MONTADAS EN SU GARAJE CONSTRUCCIÓN
PIDANOS PRESUPUESTO

C/. Pep Not, 59 - ARTA - Tel. 83 61 31

UN NADAL SENSE CONTES

Fa fred. Són, en el meu submergible rellotge de polsera amb sagetes fosforescents, les deu del vespre. Fa fred. Sembla mentida que una terra tan tòrrida de dia sigui, de nit, tan glaçada. Fa fred. Una fredor humida que, malgrat la sequedat del desert, sembla penetrar pell endins, carn endins, fins als ossos. Son les deu del vespre i avui, vint-i-quatre de desembre, és el dissabte de Nadal. Quan el vent, a ràfegues, bufa de llevant, s'alça tot un núvol de sorra i pols que em futeja la pell de la cara. Ara no es sent res. Fa fred. Tenc les cames enrampades, anestesades de tant d'estar en la mateixa positura. L'amplària de la trinxera no dona per a més. Si ara mateix s'iniciàs l'atac, crec que l'enrampament dels peus i dels genolls no me deixaria donar passa. No es sent res. Ni tan sols les adesiara explosives riallotes dels soldats de Califòrnia. Anit no hi deu haver partida del pòquer. Són les deu i cinc del vespre del dissabte de Nadal. Potser la sibilla, amb les seves profètiques amenaces amb música moruna i veu d'infant, ja canta a les matines del poble. Aquí no es sent res, res, més que el silenci del desert, aquest silenci de pedra feta serradís, aquest silenci mineral que tot ho immobilitza fins que, de bell nou, el vent gira pàgina en el llibre fosc de la nit. Són les deu i sis minuts. Un minut més d'existència. O un minut menys. Segons com es miri. Un cop més, i per a fer alguna cosa, reviso l'equip de defensa anti-química. Tot en ordre: filtres, gomes, màscara, injectable de noradrenalina, guants protectors... Em provo la mascareta. Enllà del vidre que me cobreix el rostre, i si alço el cap, puc endevinar, per entre clarianes nocturnes, esquinçalls de constel·lacions conegudes: Orió, l'Óssa Menor, Casiopea, les Plèiades, la Via Làctia... Com una poalada de llum dispersa en milions d'esquitxos. Quants de mons! I jo aquí, com un conill espacrit en l'estretor de la lloriguera tot alefant, ara, l'aire amb olor de clor que m'arriba quan inspiro pels foradins de la regadora que fa de nas a la mascareta. Són les deu i quart. Plego els estris en la motxilla. Tenc fumera. Però no puc fumar. Encendre una cigarreta seria com il·luminar un semàfor enmig d'aquesta infinita planúria. Faig dos glops d'aigua, tot i que de nit no tenc tanta set. Ja no sento quin dels dos peus és el dret ni quin l'esquerra. Sembla que les cames acabin a l'altària dels genolls, com si fossin dos monyons de membres amputats per gangrena. Agafo l'arma automàtica. De cada dia em semblen més lleugers els onze quilos que pesa. Sis-cents dispars per minut. Sis-cents potencials enemics morts per minut.

Deu per segon. Un soldat de vint anys. O de vint-i-cinc. Vint anys de vida. O vint-i-cinc. Una dècima de segon de mort. Mort per ferida de bala d'arma automàtica. Mort automàtica. Són les deu i vint. Avui és el dissabte de Nadal. La mare deu pensar en mi. De segur que fa la llagrimeta a l'hora de posar taula, com quan feia poc que havia mort el pare en l'accident de cotxe. Millor no pensar-hi. Millor no pensar. Demà matí ja haurà passat tot aquest malsón. Ja haurà passat aquest silenci sepulcral que el fantasma del vent just suara desfà una altra vegada. Ja haurà passat un vespre més d'aquesta llarga espera de la guerra. La guerra. Son les deu i mitja del vespre. És la nit del dissabte de Nadal. Dues mossegades de galleta hiperproteica m'ajudaràn a calmar la fam i el fred. És com menjar garroves. Seixanta per cent de proteïna, vint per cent de fibra vegetal, deu per cent de greix, deu per cent d'hidrats de carbó. Aquest és el nostre torró de cada dia. Dos glops més d'aigua. Per la banda de ponent llampegeja. Massa lluny per a sentir els trons. Zas! A l'horitzó s'il·lumina sobtadament el cel nocturn com quan esclata un míssil terra-terra. Massa lluny per a sentir el tro. Massa prop per als qui reben l'explosió. Zas! Tots morts. O ferits, cremats, tullits, cecs... Són les deu i mitja i cinc minuts del vespre del dissabte de Nadal. Un avió, potser un Hèrcules americà del qual només en puc veure el llumet de situació, creua l'espai. Com si fóra l'estrella d'orient en el cel de paper d'un betlem immens. L'avió va cap a Occident. Quasi segur que s'emporta soldats ferits o malalts. Encara passaran Nadal a cas, entre els seus. Què no daria jo ara per a tornar! Tornar! Arribar i saber-me en el lloc d'origen, del primer i únic origen que un home sempre porta al damunt. Ara seria el moment de destapar el cava i omplir les copes, les mateixes copes de quan els pares es casaren i que sempre han decorat la vitrina de l'aparadora de canostra. Aleshores diríem, ben de veres: «Molts d'anys». I el dring dels cristalls xocant es fondria amb les rialles i les primeres notes del «Santa Nit» que, per televisió, cantarien els nins de qui sap quina escolania. Seria després quan, tot besant-nos, ens desitjaríem, íntimament, felicitat amb l'Anna, pell a pell, cos a cos, els ulls dins els ulls, les mans dins les mans, mentre a fora, i pels vidres entelats hi veuríem el gebre que glaça l'heura, sóc només un instrument. Qui em manipula? Què en sóc jo d'aquest conflicte? L'enemic: també celebra Nadal? De segur que la majoria de

Miquel Mestre.
Desembre 1990

soldats de cada bàndol deu pensar: «Millor m'estaria a casa que enmig d'aquest paratge pelat». Ara són les onze en punt. Les vint-i-tres hores en el meu rellotge de busques fosforescents. A falta de cava, dos glops d'aigua. Salut!... Què deu fer ara l'Anna? Potser és amb els seus pares. O potser amb ma mare, tot consolant-se mútuament. O, quasi segur, amb l'Emili i la seva cadira de rodes. Immobilitzat de cadera en avall, com jo ara. Pobre Emili. Li he d'escriure demà mateix. «Estimat Emili: T'escric des de la guerra». No. No he de ser negatiu amb ell. Tot i la seva invalidesa ell és qui sempre encoratja a la gent. Són les onze i cinc del vespre del dissabte de Nadal. El temps no és més que una successió de pensament. El riu d'Heràclit. Corrent del cervell. Idees-aigua, records-aigua, imatges-aigua. Jo, un riu enmig del desert. Un riu sense mar. La mar! La cala tota blava de quietud els horabaixes d'Agost, mentre ens passejam amb l'Anna i el Duc, que no para de lladrar a les gavines. La platja deshabitada. Sense banyistes. La platja nua. Hi haurà nevat aquest any? La mare m'ho dirà per carta. Si és així, no ho sabré fins d'aquí deu dies. Tres correus al mes. La neu m'arribarà fosa i eixuta. De bell nou, vent. Ara fort. Sembla udolar quan acota les penyes. Fa un xiscele quasi humà. M'esgarrija. Com xisclarà, com cridarà el primer home que jo mati? Cridarà? I si sóc el ferit: què en sortirà de la meua ànima? La mort: té so? Té veu? Té un brill especial? Una pròpia llum? Potser sí. Penso en un àngel amable i lleu. Penso en uns ulls que conviden al viatge. Penso en un llac. Hi és la barca de Caronte sense Caronte ni rem. L'aigua és de silenci palpable. Silenci que banya. Un llac de silenci: la mort. Són les onze i quart del vespre del dissabte de Nadal. Es sent un xiulet no molt llunyà que ve de per l'esquerra. Deu ser el Brancini, l'italià. Tampoc ell sap què hi ja a n'aquesta terra. M'ho confessà el primer dia que ens vérem en el Quarter General de la Força Aliada Multinacional. Deu xiular una cançó napolitana. «O sole mio» a mitjan

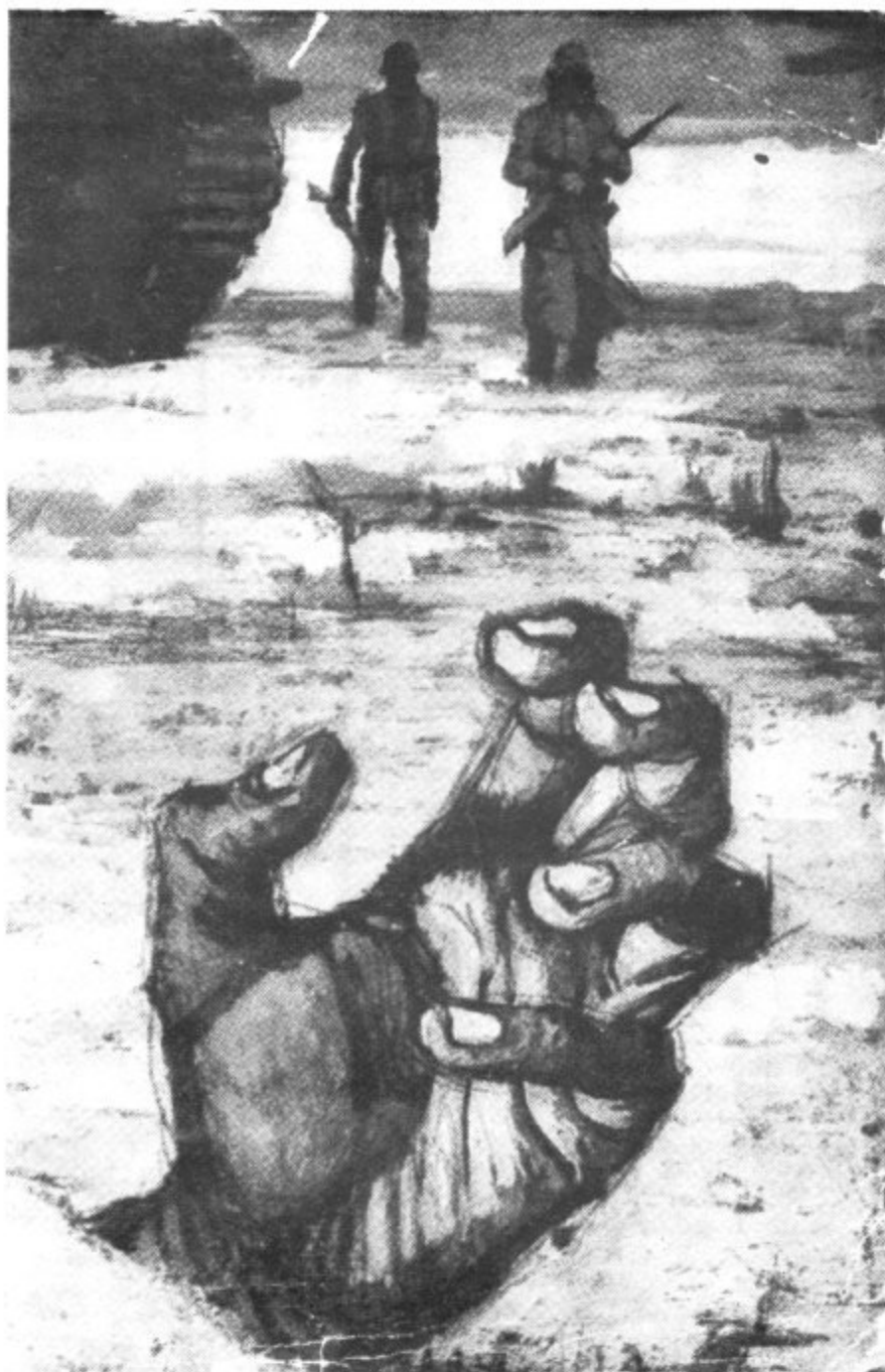
**Ferreteria
Ascual**

Calle Cardenal Despuig, 12
Teléfono 56 23 92
ARTÀ - Mallorca

Ferreteria SAN LORENZO

Calle Mosén Galmés, 37
Teléfono 56 96 50
SAN LORENZO - Mallorca

HERRAMIENTAS PARA LA CONSTRUCCIÓN
PINTURAS • BRICOLAGE
SERVICIO DE ALQUILER
HORMIGONERAS • COMPRESORES
GENERADORES - MONTACARGAS
M. DISCO - ETC.

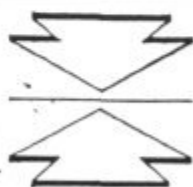
vespre. Es sent una ràfega de metrallera. Alarma! Ha començat l'atac? Què passa? No es sent res més. Tot calla. Ni el xiulet del Brancini. Tot calla. Vigilo amb els cinc sentits. No es sent res més. Ara ni el vent. «Brancini!», crido en veu baixa. No contestes. «Brancini!». Res. L'han atacat? Se li ha disparat l'arma automàtica? S'ha suïcidat? Mort automàtica. Millor que qualsevol agonia. Potser millor que aquesta agonia de l'espera. Són les onze i vint. Soroll de motor de camió que s'allunya sense llums i

que dura fins que volta per darrera la duna gran. Una altra vegada tot calla. Si al menys fos l'estiu, sentiria els grins. Però amb aquesta fredor de nit i la calor de boca de forn del dia, aquí no hi ha gri que aguant.

Remor de passos a l'arena. Alenar panteixant d'algú cansat. «Qui hi ha aquí?», crido esglaiat mentre apunto amb l'arma cap a qualsevol lloc. «Brancini è morto», plora un altre italià. No el veig. Però el sento plorar. «Atacat?, pregunto. No. Brancini s'ha suïci-

dat. Té el cap desfet. Una bassa de sang a la trinxera. Llot d'arena i sang. Són quasi les onze del vespre del dissabte de Nadal. Prohibit pensar. Prohibit recordar. La ment fa mal. Ment en blanc. Brancini ja no xiularà mai més. Algú, a Itàlia, el deu esperar infructuosament. Algú esguarda el seu retorn. Potser els seus, a n'aquesta hora, brinden per ell. Brancini, com un gri, no ho ha suportat. No ha suportat l'espera. Ni l'absència dels seus. Absència: presència del buit. Buit: No-res. Brancini ha mort per no-res, dirà l'alt estament. Si jo fos creient, resaria. Però no en sé. Tampoc sé plorar. Sembla com si l'aridesa d'aquesta terra hagués secat el meu aljub de llàgrimes. Són les onze i mitja i cinc. Avui és el dissabte de Nadal. Brancini és mort. Suportaré? Un estel fugaç travessa un tros de cel. Un deig: besar l'Anna. Un altre deig: tornar a casa. O morir. Morir sense dolor ni patiment, com un porc electrocutat a una matança industrial. Xoc elèctric. Punt final. Existència zero. Postexistència. Remor de passos altre cop. Són els camillers. S'emporten el cadàver de Brancini. «Arrivederci, Roma». La mort, el temps i la distància s'enduen els amics. Només el més autèntic perdura. L'Emili i la seva cadira de rodes. Quedar com ell? Prohibit pensar-hi. Prohibit pensar. Ment en blanc. Buit cerebral. Manca un quart per les dotze de la nit. Avui és el dissabte de Nadal. Sembla que el vent hagi canviat de direcció.

Ara arriba més teb. Amb tot, encara fa fred. Provo de moure els peus. No puc. Agafats amb les dues mans, els col·loco passivament. La rampa me fa sentir milers d'agulles que me fitoren el ventre de les cames i l'extrem dels dits. La nit es pot dir que és tranquil·la. Ara sobre tot per a Brancini. Per llevar s'endevina el primer brill de la lluna creixent. Mitja lluna com la que ara acompanya el cadàver sense cara de l'italià. Una bossa de plàstic l'embolcalla com si fos una bossa de fens. Falten cinc per les dotze del vespre. Avui és el dissabte de Nadal. A les dotze del vespre ens assabentarem de l'accident del pare. Jo ja dormia. Mai més no el vaig tornar a veure. Ell també havia anat a la guerra. A la civil. El se n'havien emportat al front de l'Ebre. Ell ara m'entendria de debò. Qualsevol guerra és una guerra civil. Una guerra entre germans. Fills d'una gran mare: Mare Terra. Terra-Mar. Fills d'una sola mare que es matgen entre ells. Dolor de mare. Molt més fort que els dolors de part. Desesper. El desesper de qui espera. El desesper de qui espera la guerra. La guerra. Encara llampegueja per la banda de ponent. Llamps intermitents com el flash d'una càmera fotogràfica. Són les dotze i un minut. Les zero hores i un minut. Avui és el dia de Ndal. El vent...

CENTRE DE RECONeixEMENT
METGE - PSICOLÒGIC
ARTÀ

**certificats metges per
permís de conduir i
llicència d'armes**

Avinguda Ferrocarril, 2, 1.er
(Damunt Bar Almudaina)
ARTA

OBERT
DILLUNS I DIMECRES
DE 17 A 21 H.

QUATRE ESQUITXOS SOBRE LA NOSTRA LLENGUA

No vol dir que no tornem a la parada de les mateixes cebes. I no vull que el benamat lector digui: «Aquest bergant DE FORA POBLE és de LA CEBA. Ja m'ho pensava!». T'ho dic tal com sona: no som de LA CEBA. Té un sentit pejoratiu.

Jo som un estimador de la llengua nostra. I ho som des de la meua infantesa, viscuda dins un poble de camperols. Som de LA PART FORANA, com es diu ara, i crec que es diu prou bé. A més a més, som un autodidacte en quant al català-mallorquí. La meua afició (em fa mal a les orelles la paraula estrangera «hobby») a la llengua dels meus pares em ve de temps enrere. De quan la qüestió de la «nostra llengua» no estava gens polititzada. Ni polititzada, ni estudiada. Senzillament, desgraciadament, es prescindia d'ella. Com si no fos una actualitat bategant dins la societat mallorquina.

Durant tots els anys que em va tocar estudiar la mar d'assignatures, temes i disciplines, es dedicava molt més temps a la lluna -on encara no hi havia posat els peus l'home- que a la llengua nostra. No l'atacaven, no; però es feia un silenci gèlid i satànic. Més clar: se'n feien trons! Era molt pitjor que quan es va sentir proscrita, amenaçada, castigada (i altres herbes malignes) durant quaranta anys. Si maliciosament m'anomenen ma mare, jo la defensaré sempre, tot d'una i amb tot el meu cor. Si no la citen ni per bé ni per mal, ja no la puc defensar. I no em queda més remei que callar!!

Aquell pensador francès anomenat Pascal, va escriure que «també els de poble tenen el seu core». Això em recorda que quan jo només tenia 10 anys, vaig escriure la primera carta de ma vida. La vaig engirgolar en mallorquí. I amb tota naturalitat. L'enviava a mon pare, al Cel sia. Però, quan vaig entregar aquell escrit al Pare Inspector (religiós) del Col·legi on jo hi havia arribat fa pocs dies, aquell sacerdot (encarregat de «censurar» les cartes dels col·legials) em mirà amb compassió, em pegà una renyada somerina i em convidà a escriure les meves lletres EN CASTELLÀ. «Com ho fa tot-hom», digué enfadat. «Això són bajanades», remarcà. Em vaig posar caparrut, i... la carta fou enviada en català-mallorquí. Mon pare ho trobà la cosa més natural del món. Era el sentit comú dels nostres avant-passats, i era també la força de la llengua.

He escrit, més amunt, que faig comptes de tornar a la parada de les cebes. Vull dir que, si Déu ho vol, tornaré a tractar el tema de «¿LLENGUA O DIALECTE?». Avui, emperò, em plau ferm servir als nostres lectors un article ben distint. També és del Dr. Francesc de B. Moll. Llegiu-ho, que ho paga.

Vull tancar aquesta introducció amb el començament que feia JOAN MARAGALL, a la seva «Oda a Espanya»:

«Escolta, Espanya, la veu d'un fill
que et parla en llengua no castellana.»

Un de fora poble

VI

LA NOSTRA LITERATURA

«Introduïda aquesta llengua a les nostres illes pels pobladors catalans en el segle XIII, tingué ben aviat esplèndida manifestació literària en la figura gegantina de Ramon Llull (1235?-1315), que cultivà el nostre parlar en totes les branques de l'arbre de la ciència i el féu florir de totes les flors de la poesia, principalment en el *Llibre d'Evast e Blanquerna*, *Fèlix de les Meravelles del Món*, *Llibre de Contemplació en Déu*, *Del Gentil e los tres Savis*, *Doctrina Pueril*, *Arbre de Ciència*, *Arbre de Filosofia d'Amor*, en els poemes *El Desconhort*, *Cant de Ramon* i en moltes altres obres. Trenta grossos volums ocupa la producció literària en català de Ramon Llull.

Un altre relligós mallorquí, fra Antoni Genebrada (1332-1395), tradueix en català el llibre *De Consolació de Filosofia*, de Boeci. En Guillem de Torroella (1350?-?) ens dóna una bella mostra de narrativa poètica en la seva famosa *Faula*. Guillem Reixach, devers l'any 1380, tradueix al mallorquí la llegenda del Sant Graal, treta del llibre francès *Lançolot du Lac*. Fra Anselm Turmeda (1352-?) franciscà renegat, ens deixa el *Llibre de bons amonestaments*, les *Cobles de la Divisió del regne de Mallorques* i la *Disputa d'un ase*. Lluís de Pax (segle XIV) escriu una *Doctrina Moral*. Ferran Valentí (segle XV) és el traductor de les *Paradoxa* de Ciceró. Jaume d'Olesa (segles XV-XVI) i Francesc Prats (segle XVI) escriuen poemes religiosos. Francesc d'Olesa (1480-1550) escriu una *Nova Art de trobar* i l'*Obra del menyspreu del món*. Joan Binimelis (1538-1616) escriu en mallorquí la *Història de Mallorca*.

Després d'ell no cal cercar altres produccions importants de Mallorca en la nostra llengua durant més de dos segles, fins que, al crit de renaixença llançat a Catalunya, contestà la nostra illa amb els cants dels seus poetes: Tomàs Aguiló, Josep Lluís Pons i Gallarza, Jeroni Rosselló, Marian Aguiló, Pere d'A. Penya, Bartomeu Ferrà, Tomàs Forteza, figuren entre els iniciadors de la Renaixença catalana i restauradors del Jocs Florals. Més envant apareixen els grans mestres Miquel Costa i Llobera, Joan Alcover i Miquel S. Oliver, que donen un to de plenitud al nostre parlar com a instrument literari. Jeroni Rosselló i Mateu Obrador cultiven l'erudició i obren el camí a les modernes publicacions lul·lianes. Mossèn Antoni M. Alcover troba el to just insuperable a l'expressió de les narracions folklòriques i promou la gran croada de l'estudi i arxivament sistemàtic del tresor lexical.

Maria Antònia Salvà, Llorenç Riber, Miquel Ferrà, Salvador Galmés, Gabriel Alomar, Guillem Colom, Miquel Forteza, Andreu Caimari i altres formen la segona promoció de l'anomenada *Escola Mallorquina*, caracteritzada per la claredat, la serenitat i la conservació dels motllos clàssics. En el segon quart del segle XX apareixen els renovadors i modernitzadors de la tècnica i de les formes d'expressió, com Miquel Dolç, Bartomeu Rosselló-Pòrcel, Llorenç Moyà; i després del 1950 sorgeixen nous poetes joves, alguns dels quals (Miquel Gayà, Blai Bonet, Jaume Vidal Alcover, Josep M. Llompart, Llorenç Vidal, Miquel Bauçà, Bartomeu Fiol, Miquel Angel Riera) ja han arribat a una ferma maduresa, i altres són magnífiques esperances per al dia que l'hagin assolida.

També es conrea la prosa narrativa i la dramàtica per nombrosos escriptors com Joaquím Verdaguer, Llorenç Villalonga, Gabriel Cortès, Bernat Vidal i Tomàs Jaume Vidal Alcover, Gabriel Fuster Mayans, Blai Bonet, Baltasar Porcel, Antònia Vicens, Joan Mas, Jaume Armengol, Alexandre Ballester, Guillem Frontera, Gabriel Janer Manilla, Maria Antònia Oliver, Miquel Àngel Riera, Llorenç Capellà, etc».

Francesc de B. Moll
(CONTINUARÀ...)

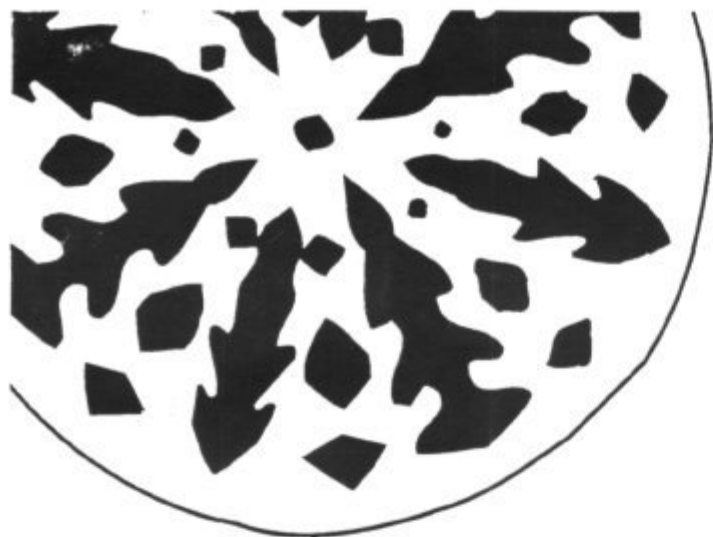

BAR GRAN VÍA

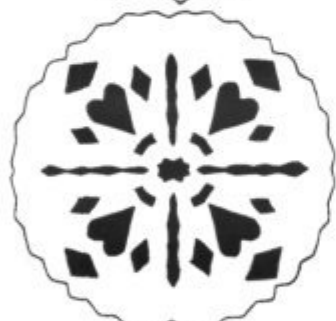
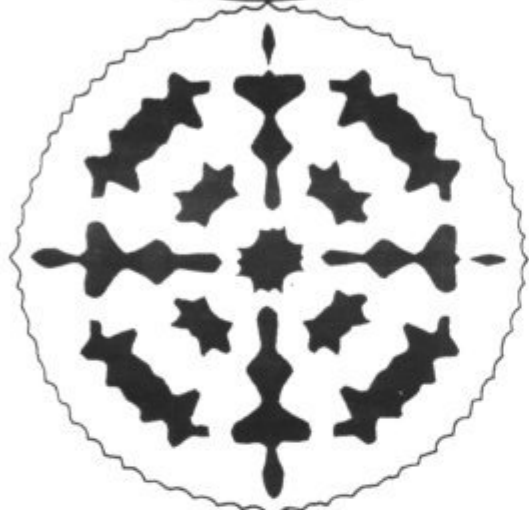
El Bar Gran Vía «Cas Gallego» les informa que del 22 de
diciembre al 6 de enero este establecimiento permanecerá cerrado
por vacaciones.

Felices Navidades y Próspero Año Nuevo!

Ciutat, 35 - ARTÀ - Tel. 56 22 49

BON NADAL I BONES FESTES !

*Que la pau i l'alegria
omplin els vostres cors i
que l'any 1991 ens dugui
la prosperitat i el
benestar que mereix la
nostra Comunitat
Autònoma.*

MOLTS D'ANYS !

GOVERN BALEAR

EN PINXO DE SON RECUIT

Segons mos han avisat, l'Artà ha d'estar entregat abans de dia cinc perquè pugui sortir per Nadal. Anam a cercar en Pinxo i el trobam fent ses malestes.

-Pinxo, a on vas?

-A córrer «mundo».

-Ditxós tu!

-No t'equivoques, si creus que vaig de vacances, o vacances, com diuen es de la ceba. Me'n vaig d'una punyetera vegada a veure si trob un lloc a tot el món a on no sigui tan perseguit pes «fisco».

-Com és ara?

-A un milió i mig per quarterada me volien valorar ses terres aquests «xupeteros» que comanden a Madrid. A la puta tot!

-Però, si l'han aturat en es cadastre!

-No, fillet. No l'han aturat, l'han perllongat. Primer esperaran que els votem a les eleccions, i després mos fotran ses botcollada.

-Monet, això és la democràcia. Si els voten...

-Que les votin lo que vulguin! Però jo no vull jugar en aquest joc. Vaig a veure què passa pel món.

-Per tot és igual.

-Ca, barret! Què hi vas d'errat! Hi ha llocs on la gent pensa i sap de què va; emperò aquests van ben alerta a mostrar-los per les televisions estatals.

-De veritat creus que a Mallorca guanyaran?

-Els socialistes, no. Però en Canyelles i companyia són fluixos. Idò, autonomia del tot. I si m'apures, autodeterminació. Per Andalusia que facin lo que vulguin, però entre noltros hem de procurar fer

lo que toca.

-I què toca?

-Fer feina i crear riquesa. Reciclar es turisme i posar-hi professionals, i no quatre «maleantes» que mos ho foten tot perquè ni els saben tractar. Reciclar la ramaderia. Crear petites indústries, etc...

I, sobretot, enviar els vagos i tots els que no estimen Mallorca, cap a ca na Tix.

Estàs molt alçurat.

-Més de lo que te penses. Per això voldria que En Canyelles o el qui surti sàpiga fer front a tot quant perjudiqui ses nostres illes.

I si no el reben a Madrid, que les faci un «Santo» i surti a demanar inversions pel Japó, Alemanya, ets Estats Units o per Casa Puta del Dimoni. Lo que no mos podem permetre és aquesta gent tan bona i sana que sols vol treballar vuit mesos i la resta viure des «cuento» des paro. Lo que no podem consentir de cap manera és estar a ses ordres des «piquetes» i que mos facin vaga d'avions quan més falta mos fa que volin.

-Te dic que vas massa alçat.

-Bé, per ara passarem tranquils ses festes i ja en parlarem més tard.

-I sa política local?

-Supòs que ja veus es panorama. Fan una feinada per recuperar sa popularitat. I sa veritat, no sé per què se cansen tant. Es cap davant, no tenen ningú que els faci front.

-Idò, tornaran a guanyar.

-Crec que sí. Estic segur. Sinó, seria un drama. Seria massa guapo, per ser veritat, que hi entràs qualcú que no fos tan demagògic i mangarrufa. A més, a on és aquest? NO el veig p'enlloc.

-No hi ha qui t'entengui!

-Jo m'entenc i ball tot sol. A més, cada poble, lo que vol, i lo que volem ets artanencs en conjunt és que el considerin a ell, i noltros donem tota la branca que s'hagi de menester.

-Això és vera.

-Noltros mos atrevim a dir-los lo que no els diu ningú, i es poble passa gust. Per això, cada dia feim més subscriptors. Els primers són els, es qui els compren com a rabiosos, i llavors els altres, els qui s'identifiquen plenament amb aquesta veu.

-Bé, idò que continui es ball.

-Què no s'aturi! Bones festes, prosperitat que és molt necessària, i finms a Sant Antoni.

VIDRIO ALUMINIO SANEAMIENTO
VIALSA

J. Bernad, J. Zafra y J. Genovard

Ctra. Santa Margarita, 57 - Teléfono 56 26 35
ARTÀ

Cafetería
ALMUDAINA

Avda. Ferrocarril, nº 4 — Tel. 56 22 48 — ARTÀ (Mallorca)

- ✓ Granizados de almendra, naranja y limón
- ✓ Pastelería
- ✓ Heladería
- ✓ Hamburguesas
- ✓ Platos combinados
- ✓ Tapas variadas y meriendas

E Reportajes
nfant
Foto
Video

BODAS - COMUNIONES - BAUTIZOS
ARTICULOS FOTOGRAFICOS

C/. Vinya, 25 - Tel. 83 53 34

ARTÀ (Mallorca)

COTEX

FERRER VAQUER, S.L.

Suministro Cortinajes,
Uniformes
y Lencería Hostelería

C/. Parras, 90

Tels. 83 53 15 - 83 53 31

Fax 83 51 62

07570 ARTÀ (MALLORCA)

Aunque no son muchos los acontecimientos a consignar desde el número anterior, sí podemos resaltar que la Atmósfera ha refrescado mucho más y las nubes lluviosas han hecho acto de presencia en reiteradas ocasiones.

Ha habido varios días en los que han soplado vientos muy fuertes, por lo que el mar ha permanecido bastantes veces embravecido, hasta el punto de que la espuma que aparecía al romper las gigantes olas junto a la orilla, ofrecían un aspecto parecido a una superficie nevada. Hay quienes han sacado fotos porque era un verdadero espectáculo.

Traída de aguas. Parece ser que el proyecto de la traída de aguas va por buen camino, pero resulta que hay que aumentar la capacidad del depósito de reserva, ya que el que se pensaba construir ha sido encontrado insuficiente por el Ingeniero encargado de dar el Visto Bueno. Pero algo es que sepamos que el asunto no está muerto.

Asignación de Fondos. Según hemos podido saber de fuentes competentes, el Consell Insular ha concedido una subvención de 138 millones de pesetas para financiar obras de mejora en la Colonia de San Pedro.

Esta noticia alegra los corazones de los Colonienses, que desean de verdad que el Ayuntamiento sea diligente y curse pronto los presupuestos de las obras proyectadas para ser financiadas por el mentado crédito.

Reparación de desperfectos. En el número anterior hablábamos de los desperfectos que el agua de la tromba de octubre había ocasionado en las calles y caminos de la Colonia, citando como ejemplo el destrozo que dejó en LaAVINGuda de Sa Davesa, junto a S'Esplay, hasta el punto de que considerábamos que si no se arreglaba ofrecía un peligro.

Consultada la Autoridad Municipal, para indagar el motivo de tanto retraso en su arreglo, se nos contestó que no se había hecho ya por la razón de que, si ahora se arreglaba la calle, y en muy breve plazo se tenía que levantar el asfalto para excavar las acequias para instalar las tuberías de conducción de agua, resultaría realmente un despropósito.

Confiemos en que la imperiosa necesidad de eliminar los mentados enormes baches, sea un factor que acelere las obras de la instalación de agua potable en la Colonia. ¡Que así sea!

Felicitaciones. Como es probable que no salga otro número antes de Navidad y Año Nuevo, deseamos por adelantado unas Felices Pascuas y Prosperidad, Dicha y Salud en el año 91 que se avecina, a todos los Colonienses y Artanenses, así como a todos los lectores de esta Revista, sea cual fuere su residencia.

Colonia de San Pedro, diciembre de 1990

José Cantó Planells

EN ARTÀ

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS

Servicio Cajero Automático 24 horas.

Fábrica de Licores
Cervezas.
Licors nacionals i estrangers
DES DE 1890
Especialitat en licors mallorquins:
PALO, HERBES DOLCES I SEQUES,
ANIS SEC «LA ESTRELLA DE ARTÀ»
Carrer 31 de Març, 11
Tls. 56 20 38 - 56 22 07 - Fax 835280
ARTÀ

ASOCIACIÓN ORNITOLÓGICA DE ARTÀ

Como cada año en estas fechas, andamos metidos de lleno en este ambiente tan pintoresco como es el de los concursos de canaricultura. Este año las cosas ruedan muy bien, para los criadores de nuestra asociación. Hemos participado en todos los concursos celebrados hasta ahora y en todos ellos hemos conseguido algún premio. Estos son los resultados:

En Marratxí:

1 y 3.- Mateo Cantó. En variedad de diseño.

En Manacor:

1.- Mateu Cantó. En variedad de melánicos sin factor (por equipos).

En Inca:

1.- Tomeu Vives. En variedad de híbridos.

2.- Jaime Sureda. En variedad de lipocromos con factor. (por equipos)

En Palma:

1.- Tomeu Vives. En variedad de híbridos.

1.- Jaime Sureda. En variedad de lipocromos con factor (por equipos)

2.- Mateu Cantó. En variedad de postura lista.

2.- Mateu Cantó. En variedad de melánicos con factor.

3.- José Peraita. En variedad de lipocromos con factor.

Y ahora, a esperar el concurso de Artà que se celebrará, entre los días 10 y 13 del mes de enero.

ORIGEN DEL STANDARD DE LA PALOMA MENSAJERA

Por GAFESE

Desde principios del siglo se fue haciendo necesaria la creación de un arquetipo o Standard de la Paloma Mensajera, y fueron muchos los que en una u otra forma dieron pasos para llegar a su realización. Entre las dos guerras, del 14 al 18, el iniciador fue el Dr. Conil, de París. Posteriormente hubo muchos, aparte de los amigos de Conil, como L. Faucompré de Lille, que fue un apasionado por la creación del Standard denominado inicialmente Francés. Así, otros tantos ayudaron a la creación de un Standard. Pero remitámonos a unas declaraciones de Paul Sion, el gran Colombófilo Francés que tantas veces apadrinó al Standard y a quien con razón denominaba el Dr. V.M. Pérez Lerena, El Rey Sol de la Colombofilia Francesa. Las declaraciones —según mis apuntes— las dio Sion en 1938 al diario Colombófilo Francés La Meuse Colombophilie. Cuando se le preguntó cuál creía él que fuera la mejor forma de seleccionar las palomas Francesas para las Olimpiadas, dijo Sion: «No vacilo en declarar que no hay más que el Standard y aprovecho esta oportunidad para saludar la memoria de quien fue su creador, Albert Leroy-Bengue, Colombófilo de élite...» Naturalmente sobre el Standard podría escribirse todo un libro, pero creemos que esta síntesis será de ayuda para los aficionados.

(Continuará)

RESULTADO DE LAS DOS PRIMERAS SUELTAS

1ª Suelta desde Montuiri

Gabriel Garau Pastor

Juan Gili Ferrer

José Bauzá Bassa

2ª Suelta de Felanitx

1.- Antonio Nicolau

2.- Colegio EGB

3.- José Bauzá.

Y, SIN EMBARGO, NO FUE UN CRIMEN

Con ojos de calentura desmedida, Juan Manuel se contempló largo rato en el espejo mellado de su pobre habitación. Un color ceniciento patinaba su arrugado rostro, cruzado por profundos surcos que iban ahondando en sus mejillas caídas flácidas sobre un mentón debilitado en sus músculos principales, que torcían su boca de labios finos en un gesto grosero, repugnante.

-¡Basta ya de masturbaciones! -Gritó, casi sin fuerzas, Juan Manuel. De sus temblorosas manos de uñas largas, mal cuidadas cargadas de mugre, salió despedida por los aires una gruesa revista de las llamadas «porno duro» que, al estrellarse violentamente contra el espejo, causó un fuerte estruendo.

-¡Coño! Estoy avergonzado de mí proceder, tengo casi cuarenta y tres años y aún soy «virgen». Nunca he tenido «cojones» de encarmarme con una mujer. Esta timidez mía acabará convirtiéndome en marica, esto si ya no lo soy. Pero, de estas Navidades... no paso ¡Carajo!

Juan Manuel se perdió en el laberinto de callejuelas mal iluminadas que formaban el perímetro del pequeño barrio chino. En su mente bullía con fuerza una sola idea: Ser desvirgado aquella misma noche.

Cansado de dar vueltas en busca del amor taraiado y con resultados nefastos, entró en un cafetín con el propósito de ponerse morado de alcohol. El local, de dimensiones reducidas, estaba pintado con colores chillones desconchados por el tiempo; en un rincón del mismo varias putas y tipos de mala catadura mataban el tiempo moviendo unas cartas desgastadas por el uso cotidiano en una partida de julepe. Sobre el mostrador del bar, de un mármol ocre ambarino, una lata enorme de sardinas en aceite era presa fácil de las moscas y cucarachas; algunas de ellas flotaban muertas ahogadas en el viscoso líquido, mientras otras se debatían en un esfuerzo inútil para salir de él.

-¿Qué desea tomar? -Preguntó el encargado del mostrador, hombre delgado como una lombriz y mellado como un serrucho viejo.

-Un rebentado bien cargado de caña. -Contestó Juan Manuel mientras se frotaba las manos para auventar el frío que tenía metido en el cuerpo desde hacía mucho tiempo, probablemente desde que empezó el invierno.

-¿Hace un bocadillo de sardinas? Acabo de abrir la lata

-No, gracias.

-Juan Manuel se bebió el carajillo de dos tragos, casi sin saborearlo.

-¿Qué se debe?

-Veinte duros. ¿Seguro que no quiere un bocadillo de sardinas? Insistió de nuevo el tipo del mostrador...

Con su larga bufanda inglesa anudada alrededor del cuello y las manos metidas en los bolsillos del pantalón, Juan Manuel andaba encorvado con la cabeza gacha y los ojos fijos sobre el suelo. Hacía frío en la calle y eran muy pocos los noctámbulos que como él paseaban en aquella noche de perros. En oscuros portalones y casas de planta baja, mujercas pintarrajeadas de edades inciertas se distraían fumando algún que otro porro al calor de la estufilla de butano.

Al doblar un recodo de una calleja estrecha, Juan Manuel notó que alguien le retenía sujetándole fuertemente por un brazo. Tras la enorme mano de dedos amorcillados, dejó ver una mujerona gorda,

Juan Manuel se pateó «el chino» una y otra vez.

aballena, que manejaba con singular soltura unas tetas grandes como calabazas, que hacían juego con el resto de su malparida anatomía.

-¿Me das candela? -pidió a Juan Manuel, con gesto autoritario mientras se llevaba un cigarro a la boca.

El hombre buscó nerviosamente en los bolsillos, la mujerona que seguía sujetándole por el brazo dificultaba enormemente sus ya torpes de sí movimientos. Al fin localizó la maldita cajetilla de cerillas e intentó encender una y otra vez sin conseguirlo, los nervios le traicionaban.

-Trae aquí la caja, «chaval» -dijo la mujer con decisión- yo encenderé el pitillo.

Pintura — Acabados de Madera en

general

PG

Interior
Exterior

Esmaltes - Tintes - Barnices - Lacas

C/. D' Hernán Cortes, 3

☎ { 56 21 31
56 29 88 ARTA

COEXA, S.A.

CONSTRUCCIONES, EXCAVACIONES Y ASFALTOS

Vía Mallorca, 36 - Tels. 56 37 48 y 56 52 67

CALA RATJADA

Pepa la Cachonda le preparó un abundante condumio.

-¡Coño! ¿Qué te pasa? Estás temblando de frío.

-Si -Balbuceó Juan Manuel con un tenue hilillo de voz-; esta noche está bastante fresquita.

A la luz difundida por el fósforo, el asustado Juan Manuel pudo observar un rostro de ojos grandes, redondos y saltones, una nariz achatada en forma de pera y unos labios porcinos pintados de un color carmesí fuerte y llamativo.

-Mi nombre es Pepa -dijo la mujerona, mientras devolvía las cerillas al perplejo buscador de placer.

-¡Qué! ¿Echamos un «polvete»? -Propuso Pepa poniendo gesto cariñoso. Luego añadió: Es la única forma de entrar en calor rápidamente.

El pobre Juan Manuel estaba tan asustado que todos sus intentos resultaron en vano para retener la orina que se le escapaba por entre las piernas empapando sus ropas. Al instante notó un calorcillo ciertamente agradable, luego, luego... se desmayó.

-¡Madre! -Exclamó Pepa,- asombrada ante tal imprevisto.- ¿Qué le habrá pasado a éste? Pero... si está todo mojadito. Pobre criatura, ahora me explico su continuo temblequeo.

El depauperado hombrechito no fue carga difícil para «Pepa la Cachonda» que así era como la llamaban cariñosamente las gentes del «chino». Subió con el cuerpo a cuestras las escaleras de su domicilio, y ya en la estancia lo recostó en una cama ancha y de colchón mullido. Luego encendió la estufa.

Pepa que, además de cachonda, pechugona, culona, era también muy limpia y aseada, en un dos por tres lavó y planchó la malorientada ropa de Juan Manuel que aún seguía sin recobrar la razón.

-¿Dónde estoy? ¿Qué me ha pasado? -tatajeó con lengua torpe... Juan Manuel.

-¡Hombre! Ya era hora de que dices señales de vida -dijo Pepa.- Luego añadió: -A punto estuve de llamar a un médico.

Al escuchar aquella voz gruesa y algo cascada por el uso y abuso del tabaco, Juan Manuel abrió los ojos desmesuradamente, dio un respingo nervioso, quedándose sentado en la cama, en una postura bastante acomicada. Al momento se percató de que estaba completamente desnudo; a su lado, Pepa la Cachonda observaba todos sus movimientos con ojos abesugados y gesto maternal.

Tantas fueron las emociones acumuladas en tan breve espacio de tiempo, que Juan Manuel no fue capaz de digerirlas y se desmayó de nuevo ante la perplejidad de Pepa.

¡Cojones! Esto se avisa. Estoy segura de que estos desvanecimientos repentinos son debido a la falta de alimentación; a mi pobre hermana, que en el Cielo esté, le pasaba algo parecido.

De nuevo, al despertar, Juan Manuel se encontró con una gran

servilleta atada alrededor del cuello y un plato de abundante condumio delante de sus narices. Pepa a su lado, con una cuchara de madera, le llenaba la boca de sabrosas habichuelas guisadas con butifarra, alternando el tercio con tragos de un vino peleón que resucitaba a los muertos.

Al pobre tímido, el condumio y el tintorro, le sentaban como una pedrada en el estómago; sin embargo, siguió tragando y bebiendo sin rechistar hasta la total consumición del yantar.

¿Apetece algo más al hombrechito? -preguntó Pepa cariñosamente.

Juan Manuel negó con la cabeza.

-Bien, -dijo Pepa.- Ahora te vestirás. Aquí tienes ropa limpia y seca.

Juan Manuel se vistió en silencio, en el fondo quería darle las gracias a aquella mujer sin conocerle de nada, tan bien se había portado, pero una especie de garra invisible le atenazaba con fuerza la garganta impidiendo pronunciar palabra alguna.

Ya en la calle, Pepa la Cachonda, estampó un sonoro beso en la frente del escuálido personaje. Aquel hombrechito de pequeña estatura, le recordaba un tiempo lejano cuando tuvo un novio legionario que murió tuberculoso en el Hospital de Sant Pau, en Barcelona.

A causa de los fuertes dolores producidos por la enorme cantidad

El Comisario Castell observó aquel hombre tendido en el suelo.

de condumio ingerido, Juan Manuel sólo pudo llegar dos calles más abajo; la úlcera le traicionaba arañando su estómago como una manada de gatos rabiosos; hizo un intento desesperado para desabrocharse el pantalón, pero... no pudo. Todos sus gestos eran mecánicos, un sudor frío le recorrió todo el cuerpo, se apoyó en la pared más cercana, hizo un extraño, se dobló por la cintura y... ¡Rebentó!

La policía encontró el cadáver tendido sobre un gran charco de mierda líquida en el que flotaban infinidad de habichuelas aún sin digerir. El herdor era insoportable.

Castell llevó el asunto con diligencia; al principio pensó en un presunto asesinato, luego las pruebas demostraron todo lo contrario. Aquella fue una muerte no deseada.

SAUNA - PISCINA - TENIS - SOUVENIRS

Restaurantes / Bar

Club Casa Naval

Teléfono 58 90 12

BETLEM

Colonia de San Pedro

ARTÀ, MALLORCA

Bodas, Banquetes, Comida mallorquina

HÍPICAS

Hipódromo de Son Catiu

Maika de Ego, conducida por Antonio Esteve Negre.

Este año que estamos a punto de despedir, sin duda alguna, la hípica artanense se puede dar por satisfecha, por los triunfos conseguidos con los trotones locales.

Los acontecimientos más destacados, entre otros, han sido:

El 1º de enero el propietario de la potra PANYORA, Mateo Vicens, recogía el trofeo del primer clasificado en la puntuación de los potros del último trimestre, en el hipódromo Son Pardo.

En la presentación de potros de 2 años, no faltó la representación de los productos de Artà. En esta ocasión fueron RIGGI, RATA ZALEA y RODELLA.

En las carreras de al galope destacaron los caballos de Sa Corbaia, RABIOSO Y MELIOS V.X., con un récord de este último de 1'07'5.

Los ganadores de las diferentes carreras, del día 11 de febrero en Son Catiu, fueron NEUS, PONTONS, JOFAINA S.M. y NEGRI-TOS.

Dos jóvenes artanenses debutaron como conductores de trotones; estos aprendices son Juan José Cladera que lo hizo con el caballo CASTAÑER y Pere Miquel Vaquer con el caballo QUICK LUI, consiguiendo la victoria en Son Pardo.

Durante el mes de abril, debemos destacar la buena marca del trotón francés NIKY DU PADOUENG a 1'19'3 y la del nacional LUCAS a 1'20'7.

Los ganadores de las carreras en el hipódromo de son Catiu, el día 6 de mayo, fueron MALTEMPS V.X., MEREVELLA, RIGOLETTO, JOIELL, MORLAC y E. MARISOL. Y el día 20 del mismo mes, por segundo año consecutivo, otra hija del caballo semental HELIOS C.H. consigue ganar el G.P.N. (recordemos que el año anterior fue NOSTRO V.X). En el mismo mes tuvimos que lamentar la muerte de la potra de Na Porrassa, PULIDA, una trotona de las más destacadas de su generación.

Durante el mes de junio y en el hipódromo Son Bordils, otra victoria para PANYORA en el 2º gran premio Ciudad de Inca, -carrera revancha- con la participación de la ganadora del G.P.N., juntamente con los mejores de su edad.

En agosto hubo interesantes carreras en son Catiu, el día de Son Salvador, las clasificaciones de los caballos locales fueron: PAYES, MEREVELLA, NEUS, MAIKA DE EGO, LOZANA, MEL, JOLY GRANDCHAMP, JOTA 2 PERELLONS, MINENCIA D., LIN, LEIDY G.S., E. MARISOL, MELIOS V.X y CARUSA.

Otras dos importantes victorias con trofeos y manta, una para

RIGGI en el Gran premio Renault y otra para LUCAS en el Gran Premio Seat-Audi-Volkswagen.

El día 24, carreras en Capdepera con triunfos de NEUS, MINENCIA D., RAMBO y E. MARISOL, en 2ª posición NANJI, GRILLO, JEREMI, JOLY GRANDCHAMP, y JOLY, los terceros clasificados fueron JARRILLA, PASTORELLI, MEL, LECHUZO, LEYDY G.S y NEGRITOS. En este día, fue retirada de las competiciones, la yegua MEL al encontrarse en avanzado estado de gestación, estando cubierta del semental NAPOLITAN

Riggi de la cuadra de Na Porrassa, consiguió ganar el Premio criterium dos años, en el mes de octubre; la carrera más importante para los trotones de esta edad, que se realiza durante el año y en la misma prueba celebrada en Mahón consiguió una merecida 2ª posición.

En la diada de la festividad de Todos los santos, en el hipódromo de Manacor fueron tres los trotones de Artà que ganaron su carrera y se hicieron con el trofeo, tales son JEREMI, NOSTRO V.X y LUCAS.

NOSTRO V.X, ganó otra carrera importante, como ya es habitual para este trotón; en esta ocasión fue el Criterium cuatro años, con el tiempo invertido de 1'21'4.

A lo largo del año, se han hecho importantes adquisiciones de trotones, como FARAONA, TORNADE OF FRANCE, LIEBRE O, SON PETIT BO, QUILT DE BELLEVEU, LIRICO, etc.

Durante este mes victorias de QUILT DE BELLEVUE A 1'20'8, JOIELL A 1'24'8 y PELEO B a 1'33'4.

Fotos: Revista TROT
Tomeu Femenias Sard

BAR - RESTAURANTE

ES PINS

Especialidad
Cocina
Mallorquina

ABIERTO TODAS LAS FIESTAS.
PRUEBE NUESTRAS ESPECIALIDADES VASCAS
AÑADIDAS A LA CARTA

C/. Ciutat, 49 - Tel. 83 64 61 - 07570 ARTA

L'ARTÀ AMB LA PETITA EMPRESA

Perruqueria Uschi.

Tintoreria Galmés

ANTICS EMPRESARIS

TAPISSERIA OBRADOR

En Pere Claret és un artesà dels de sempre. D'aquests que passes tant de gust de veure'ls fer feina, com ells de fer-la ben feta. Més de quaranta anys de dedicació a la tapisseria, asseguren la brillant labor realitzada per Artà i tota la comarca. Enhorabona, Pere, i per molts anys!

SUPERMERCAT STOP. CAN TOFOLET

L'amo En Tofolet és un homonet la mar de simpàtic, que va estar encantat de rebre la nostra càmera i posar per aquesta revista de la qual és un gran admirador, ben igual que el seu fill Vicenç, gran aficionat al futbol, també.

El seu supermercat té l'encant de les botigues de primer, amb les nombroses avantatges del servei actual. Quan l'instal·laren el «Rebost» tan aprop, és evident que es ressentiren un poc. No obstant, ben aviat, els clients i amics de sempre no els giraren l'esquena i tornaren al seu comerç habitual. Per qualche cosa serà!

Supermercado STOP, Ca'n Tofolet.

REFORMES I INAUGURACIONS

TINTORERIA GALMÉS

Des de fa un parell de mesos, aquest local ha sofert una petita reforma, que els permet «ballar» un poc més amples, guanyant el doble d'espai.

Des de l'Artà, els hi donam la nostra enhorabona, no només per aquest logre d'eixamplitud i comoditat, sinó per la brillant labor realitzada durant gairebé 32 anys, al poble d'Artà.

PERRUQUERIA USCHI I BEL

Dia 4 de desembre, oferiren un petit refrigeri amb motiu de la inauguració de la seva perruqueria, dues veteranes al món de la bellesa estètica. No només són mans garantitzades, sinó que val la pena anar-hi a fer-les-hi una petita visita per provar el meravellós aparell de raigs ultravioleta, per bronzejar-se quan no hi ha sol, senserament a la seva disposició.

No vos ho perdeu!

FERRER AMENGUAL SA

FABRICA DE MOSAICOS Y PIEDRA ARTIFICIAL
ALMACEN DE MATERIALES DE CONSTRUCCION

Fábrica, Almacén y Oficina: C/ Ramón Llull, 9 y 11

Tel. 56 21 79 - Fax 56 21 76 - ARTÀ (Mallorca)

Almacén y Tienda: C/ Velasco, 38 - Tel. 56 33 45
CALA RATJADA

COMPRE LO MEJOR

Aceite de oliva
«BELLVER»

Aceite de girasol
«BENDINAT»

Distribuido por ACEITES HNOS. BONNÍN C.B.
C/ Son Servera, 24 — Tel. 56 22 02 — Artà

CARTA DE PRESENTACIÓ

Als qui fan la revista Artà i als lectors, una paraula de salutació. Vull aprofitar les pàgines de la revista per saludar tots els artanencs, els qui viviu aquí i els qui seguïu la vida del nostre poble per mitjà d'aquestes pàgines.

Fa unes setmanes que el Bisbe m'ha enviat a Artà per treballar aquí i a la parròquia de la Colònia de Sant Pere.

Ser Capellà avui per mi és compartir la vida d'un poble, i fer junts tot el que sabem per millorar la vida d'aquest poble. I sobre tot fer junts l'experiència de descobrir-hi Déu present en el batec de les situacions que vivim, en cada persona, en el treball, en els aconeximents, en tot el que duim entre mans. És fer junts una comunitat cristiana viva i oberta. És treballar junts preveres, religiosos, religioses i tots els qui formam el Poble de Déu. Amb aquests desitjos començ la meua estada i la meua tasca aquí.

Hi ha una glosa que vaig trobar en el cançoner del pare Ginard -tan arrelat en el nostre poble i en la nostra església- que us vull dir:

Es temps que cuiner seràs
sempre aniràs mascarar
un cop fat s'altre salat,
es gust de tots mai faràs

Ja sé que el gust de molts és mal de fer. Però també sé que amb l'ajuda de Déu, amb la protecció de la Verge Maria -aquí tan estimada-, amb l'ajuda de tots, podem passar molt de gust de treballar compartint una mateixa vida i una mateixa fe.

Francesc Munar Servera

PROXIMO N°:

ESPECIAL FIESTAS DE SANT ANTONI.
ENTREVISTAREMOS A:

-Dña. Magdalena Nebot, «Xineta»

-D. Francesc Munar, nuevo rector de nuestra Parroquia
Y MUCHO MÁS...

PUNT FINAL: Tots els qui feim possible que aquesta, la nostra revista, tiri per envant, i amb això me referesc tant a l'equip de col·laboradors, com a les empreses anunciantes que mitjançant el seu suport econòmic ens ajuden, més a més, a treure el «carro». A tots gràcies, i a voltres, benvolguts subscriptors i compradors habituals de la nostra suor, vos donam els molts anys, desitjant que no vos canseu a pesar de tots els petits inconvenients que fan d'aquesta revista un espécimen tan particular.

**ANUNCIESE LLAMANDO
AL TEL. 83 62 49**

**SUSCRIBANSE,
LLAMANDO AL TEL. 83 62 49**

EL REPELENTE NIÑO VICENTE por ARPO

-¿Qué pedirás a los Reyes, Vicentito?
-Un cambio de Gobierno.